

“Per a mi l’anglès és una necessitat, una prestació i un plaer”

La Loll Bertran,
una xerraire
fascinada per les
llengües

La Loll Bertran és un dels rostres més habituals de la nostra escena. En aquesta entrevista intentarem esbrinar com li va amb l’anglès, un idioma que ha hagut d’utilitzar també davant de les càmeres. Ens rep entre bambolines, entre funció i funció de l’obra que representa al Teatre Condal, “Òscar. Una maleta, dues maletes, tres maletes”, de Claude Magnier.

Show-woman, actriu, presentadora... Saber anglès és una aptitud més d'una dona tan polifacètica, o ha estat una necessitat?

Per a mi, l'anglès és una necessitat, una prestació i un plaer. És una necessitat perquè m'agrada fer-me entendre i, fins i tot, xerrar amb fluïdesa, i l'anglès es parla pràcticament a tot el món. És una prestació en el sentit que et dona més facultats. Com més aptituds tens, més portes se t'obren. I també és un plaer, perquè em fascina jugar amb les llengües. De jove, havia estudiat llatí i grec, i vaig arribar a fer-ne classes. Quan traduïa, sempre tenia la mateixa sensació que quan resolc jeroglífics o jugo als mots encreuats.

El 2003 vas intervenir en la sèrie americana *Are We There Yet?*, una comèdia de la Warner en horari de màxima audiència de la televisió nord-americana. Vas haver de treballar en anglès?

Intervenien en una escena parlada íntegrament en anglès. Tinc facilitat pels idiomes, però com que, a més a més, sóc "pencaire" de mena, vaig treballar la seqüència a fons, tant pel que fa a la interpretació com pel que fa a la dicció del text. Va ser molt bo perquè, com que em van veure xerrant amb tanta fluïdesa i tranquil·litat, tothom em parlava com si tingués tots els nivells d'ESADE i quatre màsters. De tota manera, quan la gent posa la directa i no els acabes d'entendre, sempre trobes alguna estratègia perquè t'ho repeteixin o alguna ànima caritativa que t'ajuda. L'ajudant de direcció, que era anglès i parlava un espanyol perfecte, sempre ens donava un cop de mà.

És l'idioma realment una dificultat en aquests casos, o amb el doblatge tot es pot solucionar?

Sé que en algunes coproduccions els actors han parlat cadascun en la seva llengua, una mena de torre de Babel. Si tens clar el que et diu l'altre i aquest se cenyeix al seu text al peu de la lletra, no hi ha cap problema. El que passa és que això et limita molt perquè no hi té cabuda la improvisació. Si tu no entens la llengua que fa servir el teu "partenaire" i ell fa algun canvi en el text o hi afegeix alguna cosa, no li podràs respondre com cal o t'arrisques a dir-li un disbarat.

"... sempre fa goig que consti al currículum que has treballat amb en Woody Allen!"

Precisament ara treballes al costat d'en Joan Pera, el doblador habitual d'en Woody Allen, amb el qual recentment has rotat a Barcelona. Parla'ns de com ha estat l'experiència.

Ha valgut molt la pena. He de dir que hi faig una col·laboració petita, però hi sóc, que és el que compta. A més a més, vaig fer un càsting i em va escollir, i això és una injecció d'autoestima. En una seqüència estic asseguda al costat de l'Scarlett Johansson i, en l'altra, al costat d'en Bardem. És un paper petit, dins un gran projecte, i sempre fa goig que consti al currículum que has treballat amb en Woody Allen.

Com va a ser el càsting?

Vaig haver de fer una presentació en anglès i vaig aprofitar per dir: "Ara treballo amb en Woody Allen, bé, amb la veu d'en Woody Allen, i el vaig invitar a venir a veure'ns, al Teatre Condal. I després vaig haver de fer una improvisació. Em van fer una pregunta en anglès i jo havia de continuar en espanyol. A l'escena que després vam rodar, als actors que no teníem text ens va dir: "Ad libitum!"

Quin paper interpretes en aquesta peli?

Sóc una de les amigues bohèmies d'en Javier Bardem.

Què destacaries de treballar amb un equip internacional?

Que tot és a l'engròs, fins i tot el director, que és un petit gran geni.

Era l'anglès l'idioma vehicular en l'equip de rodatge?

S'alternaven anglès, català i espanyol amb tota normalitat. Em va sorprendre en Woody perquè, tot i que potser és un tòpic, sempre es diu que s'entenen més bé els anglesos que els americans, i ell parlava molt clar. Ho feia en un to molt baixet i suau, una mena de murmuri com l'home que xiuxiejava als cavalls, i parlava a poc a poc i articulant cada paraula.

Recordes alguna anècdota divertida amb els idiomes?

Si en algun moment no trobes la paraula justa, sempre tens el recurs de la mímica. Encara recordo una vegada que van venir uns japonesos al Palau Sant Jordi i van cantar, en la seva llengua, Al vent, d'en Raimon. Després els vam anar a saludar i no parlaven ni un borrall d'anglès. T'asseguro que ens vam comunicar a la perfecció amb gestos i ganyotes; fins i tot vam riure. Si arribes a riure amb una altra persona, vol dir que ja has arribat a un cert grau de complicitat. Però reconec que va ser una trobada breu. Si has de conivir amb algú, necessites poder-hi mantenir converses fluïdes. Pel que fa a anècdotes, en qüestió de llengües, sempre es fan planxes. Recordo un dia a classe, a ESADE, que el professor va entrar amb una coca-cola i -ja us ho deveu imaginar!- li vaig començar a fer broma i a dir-li: "Oh! You have a coke!" Però no ho vaig pronunciar correctament i no vaig dir "couc", sinó "cock", que tinc entès que és un terme per designar el membre viril. La meua feminitat es volia fondre!

Per què vas triar ESADE com a escola de formació d'anglès?

Perquè ESADE és sinònim de fer les coses ben fetes, de prestigi i d'anar per feina.

"ESADE és sinònim de fer les coses ben fetes, de prestigi i d'anar per feina. En tinc un record deliciós!"

Quin record tens del teu pas per ESADE?

En tinc un record deliciós! Vaig tenir un professor encantador, en Wayne Traylor, que combinava a la perfecció la pedagogia amb la part lúdica que ha de tenir qualsevol ensenyament. Vam passar estones francament molt bones i en poc temps en vaig aprendre molt.

Penses que hauries de fer un altre curs?

Sí, perquè si no practiques un idioma, se't rovella. Amb l'anglès tenim l'avantatge que és present a tot arreu; hi tens contacte sense proposar-t'ho, però, per dominar-lo, necessites practicar-lo.

Per acabar, parla'ns dels teus projectes de futur.

De moment, continuo al Teatre Condal amb en Joan Pera, amb l'obra "Òscar. Una maleta, dues maletes, tres maletes". Vam estrenar el 7 de març de l'any passat i hi estarem fins Setmana Santa! My God! I després tenim gira fins al mes de novembre. Paral·lelament, amb en Celdoni Fonoll, tenim un espectacle poeticomusical de petit format, que passem arreu de Catalunya. I l'altre dia em van començar a festejar per a un projecte nou de teatre. (Us ho explicaria, però ja no ens queda més espai a la revista. To be continued...).

La Llol Bertran és actriu, cantant i show-woman. Ha esdevingut molt popular pels seus xous a TV3. També és coautora del llibre *Estimat diari* i ha rebut, entre d'altres, el premi Ondas de TV. Va estudiar a ESADE-ELC.